

Arbetet i Översättarsektionen. En återblick

Inger Johansson, ö-styrelsen. Medlemsmötet 5 dec 2013

Vid årsmötet i februari 2014 löper mandatperioden ut för Översättarsektionens styrelse. Vi har allihop tackat nej till omval. Var och en har sina skäl till det, men vi delar känslan av att arbetet för översättarna som en egen yrkeskår inom Författarförbundet tidvis har varit motigt och frustrerande. Till årsmötet ska vi lägga fram vår verksamhetsberättelse, men vi vill redan nu göra en tillbakablick på vad sektionen har uträttat de senaste åren och ge vår syn på vad vi lämnar över till en ny styrelse.

Var vi står idag i strävandena efter ökat självstyre för översättarna inom Författarförbundet ska vi strax få höra av Stefan Ingvarsson och Gun Zetterström. Vår avsikt med den här återblicken är att visa nyare medlemmar och påminna äldre om hur arbetet har vuxit fram och varit förankrat i sektionen.

För tio år sen stod översättarna i Författarförbundet inför slutfasen i förhandlingarna med Förläggareföreningen om ett nytt Standardavtal efter en osäker period utan avtal. Det var tack vare dåvarande förbundsordföranden, översättaren Boel Unnerstad, som förhandlingarna hade kommit till stånd. Det nya avtalet undertecknades på våren 2004. Fyra år senare ville förläggarna omförhandla det, men buden var oacceptabla och vi strandade förhandlingarna; 2011 kom vi överens, framför allt om ett indexreglerat minimiarvode och skrivningar om manushantering. Ett uppdaterat Standardavtal med tilläggsavtal för upplåtelse av e-böcker kunde lanseras på nyåret 2012.

Redan år 2000 hade sektionen startat e-postlistan Avtal och inlett ett livligt och konkret utbyte om våra villkor. Vi gjorde dem kända för varandra och upptäckte hur vi kunde lära av varandra och stödja varandra. Vi stärkte vår professionalitet och byggde upp vår speciella solidaritet.

Vid ordförandeskiftet 2005 fortsatte jag som arvoderad översättarinformatör en timme i veckan. Det var en intensiv verksamhet som pågick i fem år då vi medlemmar gemensamt byggde upp en kunskapsbank. Tillsammans utforskade vi vad proaktivt arbete för översättarna skulle kunna innebära, och den erfarenheten blev en sorts modell. Tillsammans hade vi fått upp ögonen för behovet av aktivt stöd till medlemmarna och aktiv bevakning av just våra yrkesfrågor, och vi efterlyste permanenta såna insatser i Författarförbundet. Vi konstaterade att detta var nånting specifikt, nånting utöver de intressen vi har gemensamma med författarna – upphovsrättsfrågor, biblioteksersättningar, stipendienämnder och annat. De fortsatta strävandena i denna anda kom att kallas Översättarprojektet.

Kortversionen av vad som hänt med Översättarprojektet sen hösten 2009 är denna:

2009 – sektionsstyrelsen lägger fram ett förslag för förbundsstyrelsen om en resursomfördelning inom förbundet, en översättarkanslist på heltid och att en av juristerna på halvtid knyts till översättarna;

2010 – förbundsstyrelsen säger nej till förslaget och till ett modifierat förslag;

2011 – förbundsstämman antar den sköta översättarmotionen om ett översättarombud och en facklig nystart, plus motionen om förändring av sektionernas ställning i förbundet;
– förbundet avdelar en kanslist att på deltid vara sektionens ombud med informatörsuppgifter; ö- sektionen driver förändringsarbetet vidare;
2012 – Stefan Ingvarsson blir AU-ledamot i förbundsstyrelsen och initierar förslag till förbundsstyrelsen om utredning av ”översättarnas behov och organisationsstatus inom SFF”;
2013 – förbundsstyrelsen tillsätter en utredning om Översättarsektionen. Gun Zetterström utses till sakkunnig.

Den långa versionen är att översättaropinionen genom sitt uttalade och uthålliga stöd på årsmöten och medlemsmöten har drivit fram ett i Författarförbundet aldrig förut skådat demokratiskt försök till organisationsförändring. Det har krävt stort tålamod av sektionens medlemmar, det har krävt disciplin av alla inblandade och det har krävt en omfattande, fortlöpande ideell arbetsinsats av styrelser, två gamla ordförande och översättare i förbundsstyrelsen.

Tålamodet och förtroendet har behövts därför att den ovissa processens alla turer omöjligen har kunnat redovisas i detalj. Disciplinen har varit nödvändig för att hålla fast vid sakfrågorna i mötet med skilda uttryck för förändringsovilja i förbundet. Arbetsinsatserna har krävts kontinuerligt i fyra långa år: hundratals arbetstimmar och åtskilliga dokument.

Den avgående styrelsen har nu överlämnat initiativet i det fortsatta arbetet till Stefan Ingvarsson som har utarbetat ett förslag i två steg, ett kortsiktigt och ett långsiktigt. När den nya styrelsen enligt förslaget tillsammans med förbundsdirektören ska utarbeta arbetsbeskrivning och profil för en facklig informatör, hänvisar vi till den inventering som redan finns i förslaget från 2010.

Med detta går en hektisk period i sektionens historia mot sitt slut, och det är dags för nya krafter att ta över. Under Djordje Zarkovics ordförandeskap har styrelserna förutom att driva översättarprojektet, förutom att värna översättaravtalet och ordna traditionella medlemsmöten och seminarier också sjösatt det nya priset Årets översättning och sett till att det gamla Elsa Thulin-priset säkrats i nya former. De har lanserat en egen, fullt utbyggd hemsida med ett informationsspackat Avtalsalfabet och det illustrerade medlemsbladet Översättarnytt som nu har utkommit med 13 nr, vidare organiserat ett utökat årsmöte, startat en livaktig Facebook-sida och i år bildat ett fackligt råd.

Allt detta sammantaget är förstås – om jag nu till sist får tillåta mig en personlig återblick – betydligt mer än vad jag hade vågat hoppas på eller kunnat föreställa mig när jag tackade ja till min första styrelsepost för tjugo år sen. Man kanske kan säga att det är optimalt vad ambitiösa styrelser förmår åstadkomma inom ramen för den organisation och de ekonomiska ramar vi har idag. Det kan vi glädja oss åt och vara stolta över. Vi kan säga oss: *Vi hade velat nå längre!* men samtidigt kan vi, som jag ser det, nu hysa behärskade förhoppningar om att vi ska få fortsätta utvecklas som yrkesgrupp i Författarförbundet.